

KIR. KÖZJEGYZŐK
K Ö Z L Ö N Y E

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Megjelenik havonként egyszer.
(Július és augusztus hónapok kivételével.)

Felelős szerkesztő és kiadó:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a prenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

A közjegyző jogállása az igazságügyi szervezetben.

Sem az 1874. évi XXXV. t.-c., sem pedig az 1886. évi VII. t.-c. nem oldották meg azt a kérdést, hogy a közjegyző közhivatalnoknak tekintendő-e, vagy sem. A kérdés azóta is nyílt kérdés maradt. A döntésnek sok vonatkozásban nagy fontossága volna. Legközelebb alkalmunk volt a kérdés megoldatlanságának következményeit tapasztalni a 4350/1938. M. E. sz. rendelet, majd pedig az 1937. évi XX. t.-c. végrehajtásával kapcsolatosan. Hisszük, hogy ez a kérdés is azok közé fog tartozni, amelyeket a rendtartás reformja, avagy novellája megfelelő megoldáshoz fog juttatni. Hogy azonban ez mikor fog bekövetkezni, e tekintetben sajnos még csak hozzávetőleges időpontot sem tudunk megjelölni. Pedig nemcsak a közjegyzői karnak, de a jogszolgáltatásnak is eminens érdeke volna a kir. közjegyzői intézménynek megfelelő, az intézményt tökéletesítő, modern keretbe való behelyezése.

A közhivatalnoki vonatkozás tekintetében az intézménynek egyik lelkes és nagykézsültségű rajongója, néhai való *Kovaliczky Elek* dr., az immár visszacsatolt Felvidéken volt kassai kir. közjegyzői kamarának a cseh megszállás előtt utolsó elnöke „Ada-

A közjegyző jogállása az igazságügyi szervezetben.
Az 1937. XXI. t.-c. rendelkezéseinek a kir. közjegyzőkre való kiterjesztése.

A kir. közjegyzők közreműködése a választási eljárásban.

Közlemények.

Felvidéki közjegyzői kinevezések.

Kinevezések.

Athelyezés.

Halálozás.

Kitüntetés.

A budapesti kamarával kapcsolatos közlemények.

Egy hagyatéki ügy gyámhatósági odisszeája.

Sashalom község is hitelesít.

A külön jegyzőkönyvek illetékkiszabás végett való külön bemutatása.

A visszacsatolt felvidéki területen az öröklésre vonatkozó jogszabályok hatályának kiterjesztése tárgyában.

Kártérítési per közjegyző ellen.

Az osztálykivonatok megkereső részének hiányossága.

Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének kiegészítése.

Közjegyzői díjkövetelés érvényesítése.

Allásközvetítés.

Rendeleték.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Deutsche Notar-Zeitschrift.

Magyar Törvénykezés.

A magyar illetékjog szabályainak gyűjteménye.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Szerkesztői üzenetek.

F. B. dr.

R. T.

B. S.

lékok a közjegyzői törvények reformjához" című alapos munkájában sok komoly gondolatot és érvet hozott nyilvánosságra. A magyar közjegyzői monográfia ezen értékes darabjának ide vonatkozó részét, amely természetesen a 30 év előtt volt, azóta a legtöbb vonatkozásban változott, jogi és államjogi állapotokat veszi alapul, kegyeletteljes megemlékezéssel a szerzőnek a közjegyzői intézmény tökéletesítése körül végzett kimagasló értékű munkásságára, az alábbiakban közöljük.

Hivatal általában minden hivatásszerű szorosabb értelemben általános és közcélok elérésére irányzott hivatásszerű tevékenység. E szerint vannak köz- és magánhivatalnokok. (dr. Heil Faustín.). Közhivatalnok az, aki az államnak, hatósági vagy másnemű köztovetékénységét meghatározott körben fizetésért állandóan élet-hivatásképen végzi. (Kmetty.). Megkülönböztetünk állami, törvényhatósági, községi, egyházi stb. közhivatalokat, szembe állítjuk továbbá a közhivatalnok fogalmát a tisztviselőjével, a különbség nem a hatáskör minőségében, hanem abban rejlik, hogy a tisztviselő elsősorban a dekorumért s nem életpályakép és nem életellátás nyérése fejében végzi teendőit. Államszolgálat alatt az állam ügyein, teendőinek ellátására, az államecélok érvényesítésére irányzott tevékenységet értik, szorosabb értelemben véve csak a közvetlen állami szervezettel gyakorlott államszolgálatot nevezik így és megkülönböztetik az autonóm szervek szolgálatától (Kmetty.). Az államhivatalnok tehát szintén közhivatalnok, csak hogy míg az államszolgálatot mindig kivétel nélkül az állam fizeti, addig van oly közhivatalnok is, akit nem az állam fizet és tart el, a közhivatalnok fogalma tehát a tágabb fogalom s ennek egy faja az államhivatalnok.

A büntettekről és vétségekről szóló törvény 461. §-a értelmében a kir. közjegyzők közhivatalnokoknak tekintendők. Közhivatalnok ezen törvény szerint az, aki közhatalósági (állami, törvényhatósági vagy községi) teendők teljesítésére állásánál vagy különös megbízásánál fogva hivatva van. — Sem a közjegyzői alaptörvény, sem a novella nem oldja meg ugyan kifejezetten a kérdést, de tekintettel a közjegyző hatás- és ügykörére, kétségtelennek tartjuk, hogy államjogi szempontból is a közjegyző közhivatalnoknak tekintendő. Az 1874:XXXV. törvényeink 3. §-a így szól: A közjegyző nem lehet egyszersmind országgyűlési képviselő, gyakorló ügyvéd, rendes vagy rendkívüli nyilvános tanár,

vagy tanító, nem viselhet más állami, egyházi, törvényhatósági, községi közhivatalt vagy szolgálatot. Ebben a mondatszerkezetben a „más“ szónak csak az lehet az értelme, hogy a közjegyző hivatala is közhivatal, hogy a közjegyző is közhivatalnok.

A közjegyző kétféle teendőket van hivatva végezni: 1. olyanokat, amelyeket önálló hatáskörben a felek megbízásából végez akár úgy, hogy annak a felek magukat önként vetik alá avégből, hogy a közhitelesség jótéteményét biztosítsák maguknak; 2. olyanokat, amelyeket a bíróság vagy hatóság megbízásából úgynevezett átruházott hatáskörben végez. Mindkét ügykör természetesen közhatalósági teendő, az első azért, mert az állam a jogsérelem megelőzése szempontjából a megelőző jogvédelmet is szervezni köteles s ezáltal a feleket a közhitelű személyek jogvédelmében akarja részesíteni részben az erősebb perbeli bizonyítékok előállításának lehetősége által, részben a kötelező hatáskörben a perek megelőzése által, a másik ügykör pedig éppen a bírói hatalomból történő átruházása alapján.

A jogvédelemnek két faktora van, az egyik a bíró a megtorló jogvédelem terén, a másik a közjegyző a megelőző jogvédelemben, a jogállamban mindkettő közhatalósági teendők végzésére van hivatva. A bíró és közjegyző az igazságügyi szervezetben egymásnak teljesen koordinált két szerv, mindkettőnek hatalma az igazságszolgáltatás ősforrása, a királyi hatalomra vezethető vissza. (Lásd dr. Blum „A közjegyzői törvények magyarázata“ című művében 16. lap). — Miután tehát a közjegyző hatásköre közhatalósági teendők jellegével bír és mivel az állam ruhazza fel közhitelességgel és annak megbízása alapján jár el, kétségen kívül áll, hogy a kir. közjegyző a magyar államjog szempontjából „közhivatalnok“. Ennek tekintik őt jogiróink is kivétel nélkül. Így Rupp: A magyar kir. közjegyzőségi törvény magyarázata című munkájában, Blum idézett művében, Kmetty Károly dr. „Magyar közigazgatási jog“-ában 819. lap stb.

A német birodalmi jog szempontjából arra a kérdésre, vajjon hivatalnok-e a közjegyző — határozottan válaszolni nem lehet. Tény az, hogy a német birodalmi büntető törvény 359. §-a a közjegyzőket hivatalnoknak minősíti, egyébként azonban ez a kérdés a tartományi jog nézőpontjából ítélendő meg. Általános szempontokból kiindulva minden esetre azt a következtetést lehet levonni, hogy a közjegyzőket hivatalnoknak kell tekintenünk. Vajjon a közjegyzői okirat közhitelű bizonyító ereje elegendő-e hivatalnoki minőségük elméleti megállapítására, ez vitás, ámde egé-

szen bizonyos, hogy a közjegyzői okiratok végrehajthatósága egyenesen nyilvános közhivatalnoki hatalmon nyugszik s erre vezetendő vissza, amiből arra következtethetünk, hogy a német bírodalmi jog a közjegyző tartományjogszerinti hivatalnoki jellegét feltételezi. (dr. Franz: Das deutsche Notariat nach Reichsrecht 1907.) — Kétségtelen, hogy amennyiben pozitív törvényszabály kifejezetten a közjegyzők hivatalnoki karakterét elismeri, annyiban a kérdés többé vitás nem lehet és egészen egyre megy, hogy ezt a karaktert mely ügykörből vezetjük le. Az is kétségtelen, hogy a legtöbb újabb közjegyzői rendtartás egyenesen elismeri a közhivatalnoki jellegét, egynéhánynak pedig álláspontja nem világos.

Franciaországban a legpregnansabban jut kifejezésre a közjegyzőség hivatalnoki természete és pedig nem a közhitelességre, hanem az okirat végrehajthatóságára alapítottan. „Les notaires sont les fonctionnaires publics établis pour recevoir tous les actes et contrats auxquels les parties doivent ou veulent faire donner le caractère d'authenticité attaché aux actes de l'autorité publique et pour en assurer la date en conserver le dépôt, en délivrer des grosses et expédition“. (A ventosi törv. 1. cikke.). A közjegyzők a francia tan szerint bírák, akik a feleket adott saját nyilatkozataik alapján az általuk vállalt kötelezettségeik végrehajtására elítélik. (Bolza I. 91.). A közjegyzőnek államhatalmi tevékenysége az ősrat kiadványozásában nyilvánul meg, mondja Poullier (Le droit civil français) ebben nyilvánul meg igazán közhivatalnok funkciója, amidőn a király nevében, mint annak mintegy kancellárja elrendeli a végrehajtást. Ez pótolja a feleknek a szerződésben megállapított különleges törvényének a kihirdetését.

A porosz közjegyző egész határozottsággal hivatalnoknak van törvényileg elismerve. Az Allg. Gerichtsordnung 3. §-a őt egyenesen az igazságügyi alkalmazottak közé sorolja. A rajnai közjegyzői rendtartás a francia elmélet alapján áll és a közjegyzőt nem ugyan „Staatsbeamter“-nek, de „öffentlicher Beamter“-nek deklarálja.

Az új száz közjegyzői törvény, egyike a legkiválóbb törvényhozási alkotásoknak — hasonlóképpen kifejezetten „hivatalnoknak“ tekinti a közjegyzőt és mindenütt hivatalról és hivatalos székhelyről beszél. Az 1899. évi június 9-iki bajor közjegyzői rendtartás 8-ik szakaszában kijelenti, hogy „die Notare sind öffentliche Beamte“ és a közjegyzőséget, mint állami hatóságot szervezi, tehát hivatali ténykedésében elismeri az állami auctoritas

jellegét. Az 1871. osztrák közjegyzői törvény hallgat a közjegyző hivatalnok jellegéről, de az osztrák doctrina a bírói gyakorlat szerint is megállapítja, hogy a közjegyző, bár középállást foglal el az állami hivatalnok és a szabad kereső hivatás közt, mégis külsőleg oly sok irányban nyilvánul meg nála a hivatalos jelleg, hogy kétség esetében a államhivatalnokokra irányadó törvényes és társadalmi szabályok szerinti szigorúbb elbírálás alá esik. A közhitelesség és az azon alapuló bizonyító erő ez az általános, bár nem egyedül álló elméleti tanítás, az állami főhatalomból indulván ki, kifolyása az állami felségjognak, ebből következőleg a közjegyző szükségképpen a „hivatalnok“ és működése „állami funkció“. (Gruchot 30.669.).

Láttuk fentebb, hogy az államhivatal és közhivatal közt fogalmi különbség nincs és láttuk, hogy a közjegyzőség pozitív törvényszabály szerint is közhivatalnoknak lévén tekintendő. Következésképpen mindazon jogtételeknek, amelyek a hivatalnoki jogban a hivatal viseléséhez szükséges személyi tulajdonságokat, minősítéseket, a hivatali állásból folyó jogokat, igényeket köteleket és minden irányú felelősséget tárgyazzák és meghatározzák — egyezniök kell és alkalmazatniok kell a közhivatalnok karakterével bíró közjegyzői állásra is.

Nézzük sorra ezeket a jogtételeket (még pedig dr. Kmetty Károly „Magyar közigazgatási jog kézikönyve“ nyomán). I. a közhivatal elnyeréséhez szükséges tulajdonságok szempontjából szükséges: 1. a honpolgárság, amelyet a közjegyzőre nézve az 1886. évi VII. törvénycikk 1. §-a szintén megkövetel, 2. szellemi és erkölcsi épség tekintetében ugyanezen törvényszakasz a) pontja (az úgynevezett erkölcsi bizonyítvány a pályázati kérvényeknél) intézkedik, 3. a testi épséget a közhivatal elnyeréséhez szükséges kellékek közé csak viszonylagosan számítják, amennyiben oly egészségi állapot kívánatik, amely mellett az illető közhivatalteendőit elvégezni lehet. A közjegyzőnél ez magától értetődő kellék, mert teendői természetüknél fogva csak személyesen és csak ép halló és látó érzékekkel bíró ember által láthatók el. Az 1874. évi XXXV. t.-cikk 33. §. c) pontja szerint állása megszűnik, ha testi vagy szellemi fogyatkozás miatt hivatalos köteletségeinek teljesítésére végképen képtelenné válik; 4. a kor minimum, a képesítés az 1886. VII. t.-c. 1. §-a szerint a „teljeskor“-hoz van kötve, 5. szakképzettség szempontjából irányadó ugyanezen törvényszakasz c) pontja, mely a legmagasabb jogi kvalifikációt kívánja meg, még az ügyvédinél is magasabbat. II. A szolgálati köteleesség

szempontjából: 1. megkivántatik az 1874. évi XXXV. t.-e. 12. §-ában meghatározott eskü feltétele, 2. megkivántatik az ugyanezen törvény 9. §-ában körülírt fizeti biztosíték, 3. mint általános jellegű szolgálati kötelesség szerepelnek nálunk is mint minden más közhivatalnál, a) a hűség a haza, a király, a kormányhoz, még pedig a rendes honpolgári hűségnél még fokozottabb mértékben a közjegyzői eskü értelmében, b) engedelmesség úgy a törvény, mint a szolgálati felsőbbség törvényszerű rendeleteinek, amire nézve a közjegyzői eskүн kívül az 1886. VII. t.-e. 42. §. 2. b) pontja tartalmaznak határozott szigorú szabályokat, c) szolgálati teendők ellátása. Ez is súlyos fegyelmi és vagyoni felelősség terhével körülbástyázott kötelessége, amelyről az 1874:XXXV. t.-e. 56. §-a és a 170 §. rendelkeznek, d) a hivatali titoktartás megtartása, irányadó az 1874:XXXV. t.-e. 57. §-a, e) székhelyen való lakás kötelezettsége, irányadó az 1874:XXXV. t.-e. 51. §-a. III. A közzolgálat korlátozó hatása a közhivatalnok magán- és közjogi viszonyaira. Alig van államszolgálat vagy közhivatal, amely annyira kihatna a magánéletre is, mint éppen a közjegyzői. A közhivatali dekorum megóvására szolgál az 1886. VII. t.-e. 42. §. 2. pontja, mely szerint fegyelmi vétséget követ el az a közjegyző vagy az a helyettes, aki eljárásával vagy magaviseletével a közjegyzői állásnak vagy a közjegyzői karnak tekintélyét sérti.

Ami pedig a mellékfoglalkozásokban való korlátozottságot illeti, különösen, sőt mondhatjuk túlzottan szigorúak az 1874. XXXV. t.-e. 3. és 4. §-aiba foglalt azok a törvényes szabályok, amelyeknek rendeltetése biztosítani a közjegyző teljes elfoglaltságát, hivatalos külső tekintélyét és szolgálati kötelességei elvégzéséhez szükséges munkaidejét. E tekintetben a közjegyzőség, mint közhivatal bátran felveheti bármely más államszolgálatnál a versenyt, mert talán a bírói állást kivéve, nincsen államhivatal, mely szigorúbban lenne elzárva minden más haszonhajtó foglalkozástól. Bizvást megállapíthatjuk tehát azt, hogy a szolgálati teendők szempontjából államszolgálat és közjegyzőség közt semmi irányban különbség nincs.

Nézzük már most a közhivatalnokok felelősségéről szóló tant, van-e ebben a részben valami figyelemre méltó eltérés az államszolgálat és a közjegyzőség között. Az 1874:XXXV. t.-e. 172. és az 1886:VII. t.-e. 42—44. §-ai megállapítják, a közjegyzőkre nézve a fegyelmi, büntetőjogi és a vagyoni felelősséget és ez a hármas felelősség nemcsak, hogy minden egyes hivatali ténykedésüket kíséri, hanem jóval terheesebb, mint a többi államhiva-

taloknál. A törvény 172. §-a minden megkülönböztetés nélkül a törvényben megállapított bármely szabály megtartásáért felelőssé tesz bennünket és a kötelességsértés vagy mulasztás büntetést és kártérítést von maga után, a kötelességsértés lehet vétkes vagy szándékos, tévedésből eredő vagy menthető, a törvény nem különböztet s ennél fogva a bírói szabad mérlegelés súlyos következményeinek könyörtelenül ki vagyunk szolgáltatva. Míg a bírakra, ügyészekre, bírósági és ügyészégi hivatalnokokra vonatkozólag a kártérítési kereset megindításának előfeltétele a keresetőségnek az illetékes fegyelmi bíróság által való megállapítása, addig ellenünk közjegyzők ellen a kártérítési kereset egyenesen indítható. — Végeredményként tehát megállapíthatjuk azt, hogy úgy a közhivatal viseléséhez szükséges személyes tulajdonságok, mint a közhivatali kötelek és felelősség szempontjából a törvényes kellékek és követelmények a közjegyzőségnél tétléről-tételre ugyanazonosak, mint bármely más államszolgálatnál, sőt sok és lényeges tekintetben még súlyosabbak.

Most még össze kell állítanunk mindazon vagyoni és erkölcsi előnyöket, amelyeket az állam a közhivatalnoknak ellenszolgáltatásként nyújt és amikre utóbbinak jogigénye van. Ilyenek dr. Kmetty fentidézett munkája szerint: a) a fizetési és lakbérigény, b) magasabb fizetési fokra és osztályba jutás c) közigazgatósági bírósági panaszjog az illetményekre vonatkozó igényekből eredő kérdésekben az államkincstárral szemben, d) az az eminens jog, mely szerint az állami alkalmazottak fizetését leszállítani semmi körülmények közt nem lehet (személyi pótlék), e) mint mellékjárandóságok, aa) kiküldetéseknél napidíjak, utiatalány, utiköltség és fuvarpénzek, bb) átköltözködési illetmények, cc) a fizetés megjavítását célzó különféle pótlékok, természetbeni járandóságok, átalányok, működési, fizetési, kiegészítési, helyi drágasági, személyes, alkalmi és kórpótlékok elnevezések alatt, dd) hivatali átalányi fizetési előlegek, szabadságidő, kedvezményi idő (szervezeti változások esetén), g) jutalom rendkívüli szolgálatokért, segély, a különféle mentességek, így például bizonyos irányú adómentesség, bizonyos közpolgári kötelezettség alól való felmentés, községi közmunka mentesség, bizonyos összegig mentesség a bírói és közigazgatási végrehajtás alól, vasuti utazási kedvezmények, stb., h) a közhivatalnok címe, rangja, illetve nyugdíj, özvegyek és árvák ellátása.

Mindezen itt felsorolt anyagi és morális ellenszolgáltatásokból a kir. közjegyző, mint közhivatalnok közvetlenül mit sem kap,

a hivatalos rangfokozatba beosztva nincs, e helyett az állami ellenszolgáltatás akként biztosítatik, hogy felhatalmazást nyer arra, hogy bizonyos hozzátartozó kerületben a hozzá forduló és szolgálatait igénybe vevő felektől törvényt szabályozott díjakat szedhessen.

Es mindössze egyedül és kizárólag ez a különbség állapítható meg a szorosabb értelemben vett államhivatalnok és a közjegyző közt.

Mivel a közjegyzőnek ugyanazok a köteleességei, ugyanaz a felelőssége, ugyanoly társadalmi és közjogi korlátozások alá esik magánéletében, mint bármely más államhivatalnok, ebből helyesen az következik, hogy az állam, ha helyes, igazságos, politikát követ, — sem többet, sem kevesebbet nem nyújthat neki a vállalt terhekért ellenszolgáltatásként, mint amennyit biztosít és nyújt bármely más hasonló állambizottságnak. Ez a színvonal lehet csak jogos, arra nézve pedig, hogy mi legyen az a színvonal, irányadóul szolgáljon az Ihering-féle hivatalnoki elmélet, amely szerint tehát a közjegyzőnek, mint közhivatalnoknak oly jövedelmet kell feltétlenül és visszavonhatatlanul biztosítani, amely a morális jutalomtól eltekintve felér a hasonló állambizottságnak összes jövedelmével, de mindazon anyagi előnyökkel, melyeket állásánál fogva ő és családja élvez.

Indokolt lehet, hogy a közjegyző szolgálat éppen, mert époly államszolgálat, mint más, ne legyen egyéb vagy több, mint „oecologische Versicherungsanstalt“ állami tartozású intézmény, vagyis oly mérvű jövedelem álljon rendelkezésére, amelyből a) hivatali állásnak és ebből folyó társadalmi helyzetnek megfelelő módon családjával életfogytig megélhessen, b) melyből a közjegyzői pályára való elkészítés és tanulmányok összes önképzési költségeinek megfelelő tőkét megtakaríthasson, c) melyből munkaképzetlensége esetére magának és családjának megfelelő nyugdíjat biztosíthasson. Ad a) A közjegyzőnek nálunk hivatalos rangja nincsen, ennek megállapításánál két körülményt kell figyelembe venni, először azt, hogy amint láttuk, Ihering szerint a fizetés mindig a hivattal egybekötött hatalmi befolyás vagy a benne koncentrált bizalom révén szerint igazodik. Mivel pedig a közjegyzői állásnak par excellence függetlennek és állandónak kell lennie és az igazságügyi gépezetben való sikeres működésének biztosítása függ attól, hogy mennyiben válik letétmentesévé a

közbizalomnak ez a közbizalom pedig csak akkor válik ható tényezővé, akkor izmosodik, ha a közönség a közjegyzőt az anyagi gondoktól függetlennek látja, ezekből következik, hogy úgy miként az ítélő bírónál is, a jövedelmet a minden polgári keresetforrástól hermetice elzárt közjegyzőnél a fentiekre különös tekintettel kell megállapítani.

Ugyanezen a) pontnál figyelembe kell venni, még azt is, hogy úgy miként az államhivatalnoknál emelkedik a korrallal a fizetés, itt is a jövedelmezőség emelkedését biztosítani kell a közjegyző részére azzal, hogy az egy helyen való tisztességes munkálkodás folyamánként nyilvánuló bizalom erősödésével kapcsolatos járó jövedelemszaporulatot részére szerzett jogaként feltétlenül minden körülmények közt respektálni kell és annak háborítatlan élvezetében meg kell hagyni.

Az 1937. XXI. t. c. rendelkezéseinek a kir. közjegyzőkre való kiterjesztése.

E közlöny múlt havi számában megemlékeztünk arról, hogy az igazságügyminiszter P. 562/192/1938. I. M. szám alatt a közjegyzői kamarákhoz, a munkaviszony szabályozásáról szóló 1937. évi XXI. t. c. rendelkezéseinek a közjegyzői irodai alkalmazottakra való kiterjesztése tárgyában leiratot intézett, amelyben a tervezett intézkedésekre a kamarától véleményt kér.

A budapesti kir. közjegyzői kamara a május 26. napján tartott ülésén hozott egyhangú határozattal Barcs Ernő dr. előadásának megfelelően az alábbi véleménynek felterjesztését rendelte el:

I.

Nagyméltóságod a munkaviszony egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1937:XXI. t. c. (T) 18. §-ában kapott felhatalmazás alapján a törvény rendelkezéseit, esetleg azok egy részét hatályba léptetni szándékszik a kir. közjegyzők irodai alkalmazottai (irodai tisztviselők, irodai szolgazemélyzet) tekintetében, — ide nem értve a közjegyzőjelölteket (helyetteseket).

II.

Kezdeményezni kívánja továbbá Nagyméltóságod a kereske-

dó vagy iparos vállalatában alkalmazott tisztviselők, vagy kereskedő segédek felmondási jogviszonyaira és végkielégítésére fennálló jogszabályok hatályának kiterjesztését (T. 15. §) a kir. közjegyzőknek szellemi munkát végző, tehát tisztviselői munkakört betöltő alkalmazottaira, ezúttal sem értve ide a közjegyzőjelölteket (helyetteseket).

Nagyméltóságod felhívta a Kamarát, hogy a tervezett intézkedés terjedelmére és részleteire vonatkozólag tegyen javaslatot és nyilvánítson véleményt s felhívta a figyelmet arra, hogy az I. pontban foglaltakkal kapcsolatban utalni lehet a M. kir. Iparügyi Miniszter úrnak a T-ben kapott felhatalmazás alapján kibocsátott 3000/1938. Ip. M. számú rendeletére (1938. évi Igazságügyi Közöny 24. lap) amennyiben az említett rendelet rendelkezései a kir. közjegyzők irodai személyzetére alkalmazhatók.

Tiszteletteljes véleményünk szerint a most említett iparügyi miniszteri rendelet rendelkezései a m. kir. közjegyzők irodai személyzetére általában alkalmazást nem nyerhetnek, mert a kir. közjegyzők irodai személyzetének munkaköre és alkalmaztatási viszonya az ipari és kereskedelmi vállalatok alkalmazottainak munkakörétől és alkalmaztatási viszonyától lényeges eltérést mutat.

Ez az eltérés abból a különbségből ered, amely egyfelől a királyi közjegyzőknek a közszolgálat keretén belül eső közhitelességű tevékenysége és működési köre, másfelől az ipari és kereskedelmi vállalatoknak minden kétséget kizárólag egészen más természetű és jellegű tevékenysége és működési köre között fennáll.

A kir. közjegyzők irodai személyzetét az 1874. évi XXXV. törvénycikk 17. §-a szerint: a közjegyzői segédeket közhitelesség nem illeti. A törvény értelmében „a közjegyző saját felügyelete alatt és felelőssége mellett” működnek s végzik a leírási, másolási, gépirói, egyeztetési és a könyvekbe való bejegyzés stb. munkát.

Köztük és az őket alkalmazó kir. közjegyző között sokkal mélyebben gyökerező, bizalmi alapokon nyugvó és az állandóság jellegével bíró kapcsolat áll fenn. Erre az állandóságra mutat az a körülmény, hogy a kamarák ügyforgalmi és tevékenységi kimutatásában feltüntetett segédszemélyzet száma az egész országban évek hosszú sora óta alig egy-kettővel változik, mert a közjegyzők segédszemélyzetüket még a csökkenő ügyforgalom esetén is kénytelenek megtartani éppen a közjegyzőkre háruló erkölcsi, fegyelmi és vagyoni felelősség miatt, amely begyakorolt, megbízható és állandó személyzet alkalmazását kívánja.

Mi sem jellemzi jobban ezt a szoros kapcsolatot, amely a kir. közjegyzők irodai személyzetét a kir. közjegyzői irodához fűzi, mint az, hogy vannak olyan alkalmazottak, akik az irodában már több évtized óta a kir. közjegyzők elődeinek, illetve utódainak alkalmazásában dolgoztak, illetve dolgoznak.

Kihangsúlyozottan rámutattunk arra, hogy a kir. közjegyzők irodai személyzete, mint munkavállaló és a kir. közjegyzők, mint munkaadók közötti jogviszonyból kifolyólag a közjegyzői intézmény fennállása óta bírói eljárás és döntés alá kerülő jogvitákat a bírói judicaturában nem igen találunk.

A kir. közjegyzők mindig kellő szociális érzékkel bírtak és teljes megértéssel viseltettek alkalmazott munkatársaik jogos igényének kielégítése kérdésében. De elismeréssel kell megállapítanunk azt is, hogy viszont a kir. közjegyzők irodai személyzete is mindenkor tudatában volt annak, hogy munkájával a jogkereső közönség érdekeit szolgálja, amely szolgálat egészen más munkát és időbeosztást igényel, mint a kereskedelmi és ipari vállalatok alkalmazottai munkakörének ellátása.

A munkaidő tartama, az esetleges túlmunka díjazása, legkisebb munkabér, a fizetések szabadság kérdése, a munkaadó kir. közjegyzők és a munkavállaló irodai alkalmazottak között mindenkor a legteljesebb megértéssel és kölcsönös megalázkodással nyert szabályozást és megoldást.

Ennélfogva mindezeknek a kérdéseknek rendeleti úton leendő szabályozását mellőzendőnek tartjuk.

Ha azonban ennek ellenére Nagyméltóságod a kérdés szabályozását szükségesnek tartaná, a következőket bátorítjuk javasolni:

1. A munkaidő:

1. A munkaidő tartama tudomásunk szerint egyetlen kir. közjegyzői irodában sem haladja túl a 3000/1938. Ip. M. sz. rendeletben (5. §.) megállapított heti 44 órát. Amennyiben a kérdés a kir. közjegyzők irodai alkalmazottai tekintetében a szabályozást nyerne, nem lenne szükség arra, hogy ez a heti 44 órában maximált munkaidő tartam felemeltessék.

2. A munkaidő beosztása a heti 44 óra keretén belül a helyi viszonyoknak, az iroda ügyforgalmának megfelelően, a munka sürgősségének, a törvényileg megállapított időnek (óvatolásnál, ingatlan bírói árverésénél, hagyaték tárgyalásánál stb.) szemelített tartásával a munkaadó kir. közjegyző belátására bízandó.

3. Ha a vasárnapi és ünnepnap munkaszünet ellenére azokon a helyeken, ahol az ügyfél forgalom, s a helyi viszonyok miatt (pl. mezőgazdasággal foglalkozóknak a hétköznapi elfoglaltságára tekintettel) hivatalos órák tartása nem mellőzhető, a vasár- és ünnepnapokon foglalkoztatott alkalmazott ezért a munkájáért vagy külön díjazást kapjon, vagy a hétköznapi egyikén ugyanannyi időtartamú szolgálat-mentességet igényelhessen.

4. A szombat délutáni hétfévi szünet kötelezően megvalósítandó lenne. Azonban a szombati hétfévi szünet ellenére is a túlmunka megfelelő díjazásával igénybevehető az alkalmazott szolgálata, ha azt az ügy természeténél fogva elkerülhetetlen és elháríthatatlan sürgős szükség (pl. végrendelet, váltótóvás, hagyaték tárgyalás, tanúsítás, stb.) megkívánja.

5. Túlmunkának kell tekinteni a heti 44 órán túl és a szombat délutáni hétfévi szünet és a vasárnapi és ünnepnap munkaszünet alatt végzett munkát.

II. A legkisebb munkabér:

1. A legkisebb munkabér megállapítását szükségtelennek és célszerűtlennek tartjuk. A munkabér megállapítása kérdésében a munkaadó kir. közjegyző és a munkavállaló szerződési szabadságát érintetlenül kellene hagyni.

2. Amennyiben ez a kérdés netán mégis rendeleti úton szabályoztatnék, a legkisebb munkabér megállapítását a kir. közjegyzői kamarák tagjaiból alakítandó bizottságra kellene bízni.

III. Az évenkénti fizetéses szabadság:

1. Amennyiben az évenkénti fizetéses szabadság kérdését Nagyméltóságod rendelettel szabályozni szükségesnek véli, abban az esetben megfelelő módosítással az iparügyi miniszter úr 3000/1938. Ip. M. sz. rendeletének III. fejezetében foglalt rendelkezések nyerhetnek alkalmazást.

2. A felmerült vitás kérdések eldöntésére az 1874. évi XXXV. törvény cikk 31. §-ának b) pontja alapján a Kamara hivatott.

IV. Felmondás: Végkielégítés:

A felmondás és végkielégítés kérdésének rendeleti szabályozását ugyanesak mellőzhetőnek, sőt a végkielégítés kérdésében minden további szabályozást mellőzendőnek tartunk.

A végkielégítési igény megállapítását mellőzendőnek tartjuk

azért, mert a végkielégítés voltaképpen a nem nyugdíjas magánalkalmazottakat mintegy a nyugdíj pótlásául illette meg.

Ezidőszerint azonban az alkalmazottak a MABI-nál és az OTI-nál biztosítási kötelezettség alá esnek, öregségi és rokkantsági ellátásban részesülnek, a végkielégítési igényjogosultság megállapítása tehát indokát veszítette.

Ezenfelül az alkalmazottakra nem lenne előnyös a végkielégítés megállapítása, mert a közjegyzői állás a megürülés esetén az utód, nehogy a végkielégítés terhére magára kelljen vállalni, elődjének alkalmazottját saját irodájában nem alkalmazná.

A kir. közjegyzők közreműködése a választási eljárásban.

Hirtelen nagyarányú feladat elé állította a magyar kir. közjegyzői kart a most lefolyt választás. (A nagy arány sajnos nem jogászira vonatkozásban, hanem a közhitelességre alapított inkább sablon munka terjedelmesebb voltában és express természetében nyilvánult meg.) A törvény maga, az 1938. évi XIX. t.-c. ugyan már régen hatályban volt, azonban annak végrehajtására vonatkozó rendeleteket csupán 4 héttel a választás előtt bocsátották ki. A közjegyzői közreműködést ezek közül a rendeletek közül a 245000/1939. B. M. sz. rendelet szabályozza, amely az ajánlási ívek aláírásának hitelesítéséről szól. Ennek a rendeletnek 3. §-a szerint a hitelesítésre jogosultak — így a kir. közjegyzők is — az aláírásokat az ajánlási íveken csak akkor hitelesíthetik, ha az aláírók személyazonosságáról — egyébként a közj. rdt. 70. §-ában foglaltakkal egyezően — meggyőződést szereztek s ha az ajánló az ívet előttük sajátkezüleg írja alá, vagy ha az íven már rajta levő aláírását előttük sajátkezü aláírásának ismerte el. Az aláírás hitelesítése akként történik, hogy a hitelesítő az ajánlási ívnek erre a célra szolgáló rovatában azt a sort, amelyben az ajánló aláírása van, hivatali minőségének feltüntetésével aláírja és hivatalos pecsétjével látja el. Ha az ajánlási ívnek több aláírója jelenik meg egyidejűleg a hitelesítő előtt, a hitelesítő megfelelő sorok keresztülírásával a következő záradékot jegyzi fel: „A sorszámok alatti aláírásokat hitelesítem“. Az aláírások hitelesítésére jogosítottak az ajánlókról, akiknek alá-

írását hitelesítették, nyilvántartást kötelesek vezetni a rendelethez mellékelte minta szerint, azonban a rovatok feltüntetett tárgyán kívül azt is kötelesek feltüntetni a jegyzéken, hogy az aláírás mely napon hitelesített. A rendelet az ajánlási íveken levő aláírások hitelesítésére és jegyzék vezetésére vonatkozólag a közlöny múlt számának hasábjain felmerült vitát javarészt tárgytalanná tette. A rendelet szerint ugyanis a hitelesítés az ív külön rovatában eszközözlendő s nyilvántartási jegyzéket a közjegyző is tartozik vezetni. Vita merült azonban fel arra nézve, hogy az aláírások hitelesítése külön jegyzékönyv készítése mellett, vagy anélkül történjék-e. Így a közjegyzők egy része rendes aláírás hitelesítési jegyzékönyvek alapján eszközölte a hitelesítést, egy része pedig minden jegyzékönyv nélkül, mint a hitelesítésre jogosult többi hivatalos közegek, az ajánlási ívre vezetve reá aláírását és pecsétjét. Sőt arról is tudunk, hogy némelyek olyan kompromisszumos megoldáshoz folyamodtak, hogy egyszerűen a nyilvántartási jegyzéket iratták alá az ajánlókkal. A hitelesítés tekintetében szerény álláspontunk az, hogy a 245000/1939. B. M. számú rendelet csupán a hitelesítés aktusának technikai keresztülvitele tekintetében irt elő az 1874. 35. t.-c. 92., illetve az 1886. 7. t.-c. 27. §-aitól eltérő rendelkezést, anélkül azonban, hogy a jegyzékönyvek készítésére vonatkozó 663/1875. I. M. E. számú rendelet 20. §-át hatályon kívül helyezte volna. A jegyzékönyv tehát de lege lata nem volna mellőzhető. De lege ferenda azonban megnyugvással tekintenénk olyan megoldás elé, amely szerint a közjegyző is, mint a többi hitelesítő közegek, jegyzékönyv készítése nélkül eszközölhetné az aláírásokat. A nyilvántartási jegyzék a rendelet szerint az első bejegyzés alkalmával iktatandó, ami a közjegyzői ügyvitel nézőpontjából azt jelenti, hogy a jegyzék első alkalmazásba vételéről egy hivatalos jegyzékönyvet kell készíteni s az összes jegyzékeket ehhez kell csatolni. A jegyzék bevezető részének szövege szerint minden választókerületi ajánlásokról külön jegyzéket kell készíteni, azonban a jegyzékek megőrzése már egységesen a hivatalos jegyzékönyv egy ügyszáma alatt történhetik.

A közjegyzők választási közreműködése tárgyában különben Antalffy Zsirus Aladár dr. szentendrei kir. közjegyző az előző számban megjelent cikke pótlása és kiegészítése tárgyában reflexiókat küldött be, amelyben mindenk előtt a külön hitelesítési jegyzékönyv vezetését mellőzendőnek tartja azzal az indokolással, hogy a rendelet „a közjegyzői törvénnyel szemben megváltoztat-

hatta a speciális megbízáson alapuló eljárás mikéntjét éppen úgy, ahogy megváltoztatta a hitelesítés módját. A cél a nagyszámú hitelesítések munkaidejének megrövidítése, amit a külön jegyzékönyvnek és nyilvántartásnak egyidejű vezetése nem mozdít elő“. Az utóbbi körülmény szintén csupán de lege ferenda lehet elfogadható indok, azonban, mert sem a törvény, sem pedig a rendelet nem változtatta meg az aláírás hitelesítési eljárás mikéntjét, — csupán a hitelesítés módját, a gyakorlati indok fennállónak tekintendő jogszabály előírásait egyszerűen hatályon kívül nem helyezheti. A továbbiakban kiigazítja az előző számban hozott cikkének azt a téves közlését, hogy a választási bizottság elnöke a bíróság kijelölt tagja. A helyzet az, hogy a választási elnököt a központi választmány válassza s hogy emellett külön hatáskörrel működik a bíróság kijelölt tagja.

A névjegyzékről kiadott tanúsítványra vonatkozólag Antalffy dr. kétségbevonja, hogy ez a Rdt. 97. §-a alá vonatkozó tanúsítvány volna. Ezt az álláspontját a következőkkel indokolja. „Az 1899:XV. t.-c. 150. §-a mondotta ki először, hogy a névjegyzék egy példányát, a kir. közjegyző őrzetére kell bízni. A Szivák-féle Codex 125. és 127. oldalán említi, hogy ez a „nagyközönség“ érdekében történt s arra számítottak, hogy a Kúria előtti peticionális eljárásban sűrűn lesz szükség az igazolásokra. Semmiféle intézkedés nincs arról e szakaszban, hogy mit köteles a királyi közjegyző erről kiadni, csupán azt mondja ki, hogy a kiszolgáltató másolatokért, kivonatokért, bizonylatokért, vagy hitelesítésekért, a szabályszerű díjakat számíthatja fel. A 2200/1922. rendelet 50. §-a használja először a „tanúsítvány“ szót, de ez sem tartalmaz utasítást, éppen úgy, mint az 1925. évi XXVI. t.-c. 48. és 50. §-a sem. Sem a Szivák-féle Codex sem a Móritz-féle könyvben semmiféle támpontot nem találtam arra, hogy az akkori kir. közjegyzők, miként értelmezték a szabályokat és hogy a kiállított tanúsítványokért, mit számíthattak fel. A tanúsítvány nem valamely cselekményről adandó, amely cselekmény lefolyása megrögzítendő volna, így ez a 97. §. körén kívül esik. Az eljárásnak közérdekű voltánál fogva lehetőleg egyszerűnek, olcsónak kell lenni, ezt a 97. §. jegyzékönyve és díjszámítása nem szolgálhatja. Ez is sui generis jogcselekmény s melyre a rendtartásban nincs szabály“.

Erre általánosságban az a megjegyzésünk, hogy az előző szám vonatkozó közleményében azt irtuk, hogy az ilyen tanúsítványt nem lehet másolathitelesítési sorszámmal ellátni, mert az

tipikusabban a 97. §. alá vonható tanúsítvány. Ezt az álláspontunkat az ellenészrevételek ellenére is fenntartjuk s itt korántsem a magasabb díjszámítási lehetőségek vezérelnek, hanem pusztán az elvi kérdés. Ismételjük azonban az ilyen tanúsítvány a gyakorlatban alig fog előfordulni. Hajlandók vagyunk azonban az ilyen tanúsítvány kiállítását sui generis közjegyzői ténykedésnek akceptálni, de másolat hitelesítésnek semmi esetre sem.

A további reflexiók a jelöltséget elfogadó nyilatkozat, a jelöltségtől visszalépő nyilatkozat és a lajstrom kapcsolás tárgyában készült közjegyzői okirat, illetve a hitelesítések és a hiteles kiadvány bélyegmentességére vonatkoznak, megállapítván a következőket:

„Az kétségtelen, hogy maga az okirat és pedig mind a három, illetékmentes, a díjjegyzék 79. tétele c) pontja alapján, miután annak kiállítására a fél, a magánjog szerint nem kötelezhető, miután hivatalos használatra szolgál. Az aláírás hitelesítése közérdekű kötelezés alapján eszközözlendő, mi eimen esue tehát ez illeték alá, ha minden egyéb a választással kapcsolatos hitelesítés, illetékmentesen eszközözlendő. Az elfogadási nyilatkozatot a községi előljáróság is hitelesítheti; reájuk nem vonatkozik az illetéktörvénynek a közjegyzőkre vonatkozó 65. tétel d) pontja. Ők tehát bélyegmentesen hitelesíthetnek s csak a közjegyző nem. Az 1874. XXXIII. t.-e. 115. §-a sem tartalmaz kifejezett rendelkezést a hitelesítések illetékmentességére s ennek dacára az 1899. után kiadott másolathitelesítések illetékmentessége kétségtelen, amint azt a már említett Codex 100-ik oldalán, Szivák kifejezésre juttatja, mondván, hogy az egész választási eljárás bélyegmentes“.

A reflexió a bélyegmentességhez csak következtetés útján jut el. Az illetén megállapítást nagy megnyugvással, ahogy ezt Antalfy dr. teszi, eszközölni véleményünk szerint aligha lehet. Elég legyen talán itt utalnunk a magyar illetékjog szabályainak gyűjteménye 179. lapján foglaltakra, ahol a képviselő választási eljárással kapcsolatos bélyegmentességeket taxative részletesen felsorolják. Ezek között azonban egyik okirat, avagy hitelesítés bélyegmentességéről sem tesznek említést. Ezzel szemben pedig áll az általános és szigorúan értelmezett fiskális álláspont: bélyegmentességről csak akkor lehet szó, ha azt jogszabály kifejezetten előírja. Kétségen kívül helyes és indokolt volna a bélyegmentessége az egész választási eljárásnak, sajnos azonban erre kifejezett törvényi intézkedés nincs.

Közlemények.

Felvidéki közjegyzői kinevezések.

A visszaesatolt Felvidéken a közjegyzői állások betöltése — a visszaesatolást követően mintegy félév eltelte után — javarészben megtörtént. A Budapesti Közlöny május 3-iki száma közli, hogy az igazságügyminiszter:

Uhrovics Vendel dr. volt közjegyzőt Dunaszcrdahelyre,
Király Kálmán dr. volt közjegyzőt Tormaljára,
Puchlin Kázmér dr. volt közjegyzőt Érsekújvárra,
Sznracsányi Pál dr. volt közjegyzőt Kassára,
Fabuss Béla dr. volt közjegyzőt Losoncra,
Kmoskó Béla dr. lévai ügyvédet Lévára,
Wlcsek Ferenc dr. párkányi ügyvédet Párkányba,
Práznovszky Gyula dr. érsekújvári ügyvédet Ógyallára,
Kállay Endre dr. komáromi ügyvédet Komárom-óvárosba,
Szirányi Dezső dr. rozsnói ügyvédet Rozsnyóra,
Pigler István dr. vágsellyei ügyvédet Vágsellyére,
Polchy István dr. beregszászi ügyvédet Beregszászra,
Laczkó Béla dr. kassai ügyvédet Ungvárra,
Zelliger Ernő dr. somorjai ügyvédet Somorjára,
Sznracsányi Vidor dr. királyhelmei ügyvédet Királyhelmece.
Jaczkovits István dr. munkácsi ügyvédet Munkácsra,
Löcherer Géza dr. rimaszombati ügyvédet Rimaszombathba,
 kir. közjegyzőkké nevezte ki.

A 24 állás közül tehát betöltöttek 17-et s így még 7 állás betöltetlen. Ugyancsak betöltetlen még a visszaesatolt Kárpát-aljának mintegy 5—6 közjegyzői állása is. A jogszolgáltatás érdekei felette kívánatosná tennék, hogy ezek az állások is mielőbb betöltessenek s a visszaesatolt részekben az igazságügyi szervezetenek minden vonatkozásban és esorbítatlan épségben való működése a legsürgősebben biztosíttassék.

Magyar királyi igazságügyminiszter nevezett tehát ki új közjegyzőket Kassára, Komáromba, Lévára, Rozsnyóra s a magyar Felvidék annyi kedves s a magyar történelem változatos emlékeivel ékeskedő helységébe. Húsz lidérenyomásos év szomorú emléke nyomán újra felragyogott a Felvidék felett a magyar hajnal. Lelkünk mélyén él a hit, hogy ez a hajnalhasadás túltör a visszaesatolt Felvidék határain s éltető magyar sugarakkal fog-

ja elárasztani a Nagy-Magyarország még idegen rabság alatt sínylődő többi földjét és népét is. . .

A Kir. Közjegyzők Közlönyének szerkesztősége az újonnan kinevezett felvidéki közjegyzőkhöz üdvözlő iratot küldött az alábbi szöveg szerint: „A Budapesti Közlöny mai számából örömmel szereztünk tudomást a visszaesatolt felvidéken kir. közjegyzővé történt kinevezéséről. Őszinte együttérzéssel küldjük ebből az alkalomból legjobb kívánságainkat s annak a reményünknek adunk kifejezést, hogy ennek a nagymultú és előkelő testületnek kebelében való közreműködésed az intézmény megerősödésének és a magyar jogszolgáltatásnak érdekeit hathatósan fogja szolgálni. — Egyben a Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyletének központi bizottsága 1939. januárius hó 24. napján egyhangú lelkesedéssel hozott határozatának végrehajtásaként az egylet szeretet és örömteljes figyelme jeléül külön csomagban küldjük meg nb. Címedre: 1. Telman Sándor dr. zalaegerszegi kir. közjegyzőnek az örökösödési eljárásról szóló kézikönyvét, 2. Kepes János dr. székesfehérvári kir. közjegyzőnek a közjegyzői díjszabás s egyes illeték tételekről egybeállított füzetét, 3. a 6800/1935. I. M. számú, az örökösödési eljárásban a közjegyzői díjakat szabályozó rendelet 2 példányát, 4. a Kir. Közjegyzők Közlönye 1934. évi decemberi, az országos egylet 50 éves fennállásának alkalmából kiadott jubileumi számát, 5. a kir. közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetének jogszabályait tartalmazó füzetet, 6. a Kir. Közjegyzők Közlönyének legújabbban megjelent 1939. évi 4. számát”.

A továbbiakban közöltük az új közjegyzőkkel az egyes közjegyzői intézmények pontos címét s bármily irányú felvilágosítások megadásában teljes készségünket tolmácsoltuk. Örömmel közölhetjük, hogy a felvidéki közjegyzők részéről már is sok felvilágosítást kérő megkeresés érkezett a szerkesztőséghez s természetesen ezekre a megkeresésekre nyomban válaszoltunk is.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter vitéz *Susich* Ervin dr. budapesti kir. közjegyzőhelyettést a Pestszenterzsébeten rendszerített új állásra. *Mustó* Sándor dr. dereaskei ügyvédet az Imreh Dénes dr. Miskolcra történt áthelyezésével megüresedett nagykállói állásra kir. közjegyzőkké nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter ifj. *Fésüs* György dr. kiskunhalasi kir. közjegyzőt saját kérésére a Meixner László dr. áthelyezésével megüresedett váci állásra áthelyezte.

Halálozás. *Mázor* Elemér dr. békéscsabai kir. közjegyző Budapesten május hó 11. napján elhalálozott. A közjegyzői pályára 1931. év március havában lépett, amikor mint Szarvason gyakorlatot folytatott ügyvédet nevezték ki Békéscsabára kir. közjegyzővé. Ott nyole éven át közmegbecstülésben érdemes közjegyzői tevékenységet fejtett ki. A szegedi kir. közjegyzői kamara az állás betöltéséig az iroda részére helyettesként *Török* Béla dr. helyettést rendelte ki.

Kitüntetés. Magyarország kormányzója a minisztereink elöterjesztésére *Janka* Sándor dr. orosházi kir. közjegyzőnek a közélet terén szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi kormányfőtanácsosi címet adományozta.

A budapesti kamarával kapcsolatos közlemények Ennek a közlönynek mult számában megemlékeztünk arról, hogy a budapesti kamara a 4500/1939. I. M. sz. rendelet egyes rendelkezéseinek gyakorlati alkalmazása kérdésében 780/1939. kk. sz. alatt a budapesti közjegyzőkhöz köriratot intézett. Ebben a köriratban foglaltak a budapesti közjegyzők részéről egyértelmű méltánylásra nem találtak, miért is a kamara vezetősége indokoltan találta, hogy a budapesti közjegyzőket értekezletre hívja össze. Az értekezleten *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag, kamarai elnök vezetése alatt május hó 5. napján tartották meg. Az értekezleten a körirattal rendezni kívánt kérdések felett terjedelmes vitát folytattak, amelynek eredményeként az lett a többségi álláspont, hogy a köriratban foglaltakat hatálytalanoknak tekintik s a rendelet megfelelő módosítása, illetve kiegészítése iránt az igazságügyminiszterhez a kamara felterjesztést intéz. Ezt a felterjesztést a kamara sürgősen fel is küldte, mindezülig azonban módosító rendelet nem jelent meg s így ezidőszent a 4500/1939. és az 15500/1928. I. M. rendeletek rendelkezései változatlan hatályukban fennállanak. —

A kamara vezetősége ezúton kéri fel a közjegyzőket és jelölteket, hogy minden a kamarának szóló beadványokat és pályázati kéréseket ne az elnöknek, hanem közvetlenül a kamarának címezzék. —

Ehelyütt közöljük, hogy a budapesti közjegyzői kamara május hó 26. napján *Lázár* Ferenc dr. felsőházi tag vezetése alatt választmányi ülést tartott, amelyen folyó ügyeket tárgyaltak. Ezek so-

rában tárgyalták az igazságügyminiszter leiratát, a visszaesotolt Felvidéken és az ország egyéb területén 1 újabb közjegyzői állás rendszeresítése tárgyában. A kamara az ülésen egyhangúlag hozott határozatával részletes felterjesztést intéz az igazságügyminiszterhez, amelyekben mind ezekkel a rendszeresítésekkel szemben, mind pedig az újabban megnyilvánuló rendszeresítési törekvésekkel szemben határozott állást foglal.

A budapesti kamara havi társas vacsoráit június, július, augusztus és szeptember hónapokban a rendes időben minden hónap második keddjén, a Szent Gellért szálló terrasza éttermében fogja megtartani. Október havától kezdve a társas vacsorák ismét az Országos Kaszinó földszinti éttermében lesznek.

Egy hagyatéki ügy gyámhatósági odisszeája. Egy hagyatéki ügyet az illetékes kir. közjegyző letárgyalás után a múlt év december 31. napján megküldött Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye árvaszékének 75361/1938. számú határozata alapján az illetékesnek mutatkozó Vas vármegye árvaszékének. Vas vármegye árvaszéke továbbíthatta az iratokat Pest vármegye árvaszékéhez, ahonnan érkezett ez év február 20. napján az 5562/1939. számú határozat, amely az iratokat most már Veszprém vármegye árvaszékéhez teszi át. Ez az árvaszék gyámhatósági viszonylatban elég gyorsan, már ugyanazon hó 25. napján kelt 4284/1939. számú határozatával megállapítja, hogy az ügyben Vas vármegye volna a hagyatéki vagyon fekvése alapján illetékes, azonban az iratokat mégis Pest vármegye árvaszékéhez küldi vissza. Az iratok ezután csodálatosképpen Budapest székesfőváros árvaszékéhez kerültek át, mert ez az árvaszék értesítette 43658/1939. számú határozatával az eljáró kir. közjegyzőt, hogy a hagyatéki iratokat ismét Pest vármegye árvaszékéhez teszi át. A hagyatéki ügy vándorlásának jelen helyzete ez. Ezek után további vándorlásokat kizártnak tartanunk nem lehet. Mindenesetre ezekkel a gyámhatósági tologatásokkal immár egy félév szerencsésen eltelt. Tiszteletteljes kérdésünk ezután: befejezhető-e a hagyatéki ügyek a kívánatos gyorsasággal, ha ilyen, máris egy féléves árvaszéki tologatások közbeiktatódnak? Avagy talán ez jelenti a minden bürokráciától mentes egyszerű közigazgatást?

Sashalom község is hitelesít. Ezen a címen emlékeztünk meg a közlöny múlt évi 6. számában a 270. oldalon arról, hogy

Sashalom község jegyzője nem elégedett meg a jogszolgáltatás felbecsülhetetlen kárára engedélyezett magánmunkálkodási jogkörrel, hanem egy kis másolathitelesítési kirándulást rendezett a közjegyzői hatáskörbe. Közöltük azt is, hogy a kérdéses hitelesített másolatot Pest vármegye alispánjához leendő továbbítás végett a budapesti kamarának megküldtük. Az alispán az iratokat a vizsgálat elrendelése és foganatosítása végett áttette a budakörsényi járás főszolgabirájához, aki a vizsgálat eredményeként a legszigorúbban utasította a volt sashalmi községi főjegyzőt, jelenleg nagytétényi aljegyzőt, hogy a közjegyzői hatáskörbe tartozó ténykedésektől a jövőben fegyelmi felelősség terhe alatt tartózkodjék.

A külön jegyzőkönyvek illetékkiszabás végett való külön bemutatása. E közlöny 1931. évi 7. számában közöltük a közigazgatási bíróság 17943/1930. P. számú ítéletét, amely szerint a külön jegyzőkönyvek, mint a hagyatéki kiegészítő részei azzal együtt vonandók illeték kiszabási elbírálás alá s így azokat külön bemutatni nem kell. Az 1932. évi 7. számban közölt 4212/1931. P. számú ítélet viszont a külön jegyzőkönyvekre vonatkozólag a közjegyzők külön illetékkiszabás végett való bemutatási kötelezettségét állapítja meg. A mezőkövesdi kir. adóhivatal Kovács Géza dr. mezőkövesdi kir. közjegyző terhére külön jegyzőkönyvek be nem mutatása miatt több esetben bírságot szabott ki. A fizetési meghagyások ellen a kir. közjegyző két fokú jogorvoslattal élt s ezek eredményeként a közigazgatási bíróság két ítéletében is a bírságok törlését rendelte el, megállapítván, hogy a közjegyző a külön jegyzőkönyveket illetékkiszabás végett külön bemutatni nem köteles.

A közigazgatási bíróság két ítéletének indokolását az alábbiakban közöljük:

A 13163/1938. P. számú ítélet:

Molnár József hagyatékával kapcsolatos örökösödési eljárás folyamán a közjegyző előtt kötött és külön jegyzőkönyvbe foglalt özv. Molnár Józsefné és gyermekei között ajándékozási jogügyletnek késedelmes bemutatása miatt a terhére kiszabott bírság törlését kéri panaszos, mert a külön jegyzőkönyvbe foglalt, de a hagyatéki eljárással kapcsolatos jogügyletet külön bemutatni nem tartozott és mert kiskorúak lévén a megajándékozottak között, ennél fogva a jóváhagyó hatóságot terhelte a bemutatási kötelezettség.

A külön jegyzőkönyvbe foglalt ajándékozás összefügg a hagyatékval, amit igazol az is, hogy a hagyatéki átadó végzésbe foglaltatott az aján-

dékba adott ingáttan átadása is. Külön bejelentési kötelezettség tehát az ajándékozási jogügyletre nem terjedt ki.

De panaszosnak nem kellett bejelenteni az ajándékozási jogügyletet azért sem, mert kiskorúak vannak a megajándékozottak között. Az 1920. XXXIV. t.-c. 40. §. 3. bekezdése szerint ilyen esetben a jogügylet bejelentése a jóváhagyó hatóságot terheli.

Ezek szerint panaszost mulasztás nem terhelte és ezért a rendelkező rész szerint kellett határozni.

A 13164/1938. P. számú ítélet:

Az 1937. évi jún. 22.-én elhalt Kovács Antal hagyatékára vonatkozó eljárás során 1937. okt. 12.-én külön jegyzőkönyvet vettek fel, amelyben Győri Sipo Gyuláné, sz. Kovács Teréz osztály alá bocsátja a novaji 13. sz. tkvi. betétben felvett nevén álló 1/2 ingatlanjuttalékát és átruházza 2 örökösára örökösük érték kiegyenlítése gyanánt.

Ennek a jegyzőkönyvnek illetékkiszabás végett külön be nem mutatása miatt követelik panaszostól a bírságot.

A külön jegyzőkönyvbe foglalt jognyilatkozat és annak elfogadása szoros kapcsolatban volt a hagyatéki eljárással, amennyiben értékkiegyenlítés alapján történt az átruházás.

Az 1920. évi XXXIV. t.-c. 84. §-ának a hagyatéki osztályokra vonatkozó rendelkezéséből és annak alapján kifejlődött bírói gyakorlatból is kitűnik, hogy mindaz a jogügylet, jognyilatkozat, amely *szerves kapcsolatban* van a hagyatéki eljárással külön okiratba és jegyzőkönyvbe foglalása esetén is, mint az egységes hagyatéki eljárás keretében tartozó, illeték kiszabásra vonatkozó külön bejelentés tárgyát nem képezheti.

Mihogy a fentiek szerint a külön felvett jegyzőkönyv szerves kapcsolata a hagyatéki eljárással nyilvánvaló, a külön be nem mutató miatt kiszabott bírságot, mint jogos alap nélkül, törölni kellett.

A visszacsatolt felvidéki területen az öröklésre vonatkozó jogszabályok hatályának kiterjesztése tárgyában. A m. kir. minisztérium 5260/1939. M. E. számú, az 1938. XXXIV. törvénycikk 4. §-ában foglalt felhatalmazás alapján kibocsátott rendelete szerint az öröklési jogra vonatkozó jogszabályok a visszacsatolt felvidéki területen az 1939. évi június hó 1. napján hatályba lépnek. A visszacsatolt területen a rendelet hatálybalépése előtt tett végintézkedés érvényességét az alaki kellékek szempontjából az 1938. évi november 2. napján hatályban volt jogszabályok szerint kell megítélni. Ugyancsak az 1938. évi november hó 2. napján hatályban volt jogszabályok szerint kell az alaki kellékek szempontjából megítélni a visszacsatolt területen végintézkedés visszavonása iránt a jelen rendelet hatálybalépése előtt tett nyilatkozat érvényességét is.

Kártérítési per közjegyző ellen. Egy közjegyző ellen kártérítési pert indítottak azon az alapon, hogy a községi jegyző az

örökös készpénzt szabálytalanul az egyik örökösnek kiadta s ezt a közjegyző nem akadályozta meg. A perben a Kir. Kúria a 334/1938. szám alatt az alábbi, érdekes megállapításokat tartalmazó feloldó ítéletet hozta:

„A VI. rendű alperes (a kir. közj.) a közs. előjáróság által őrizetbe vett pénzösszeg kiadása iránt az I. rendű alperes részéről előterjesztett kérelemnek mikénti elintézése tekintetében nem hivatalos minőségben adott utasítást az V. rendű alperesnek, hanem ennek magánúton hozzá intézett kérdésre csupán tanácsot adott, amelyet az V. rendű alperes követni nem tartozott. Ez a tény amint egyfelől a már előadottak szerint nem érintette az V. rendű alperes felelősségét, úgy másfelől egymagában nem is alkalmas a VI. rendű alperes kártérítési felelősségének a megállapítására, még ha az általa adott jogi tanács nem is volt teljesen helytálló. A VI. rendű alperes kir. közjegyző kártérítési kötelezettségét az említett jogalapon csak abban az esetben lehetne megállapítani, ha ő a felperes megkárosítása vagy jogainak kijátszása végett szándékosan adott volna helytelen útmutatást az V. rendű alperesnek a követendő magatartásra nézve, erre azonban a perben adat nem merült fel, sőt ezt maga a felperes sem állította. — A VI. rendű alperes (kir. közjegyző) kártérítési kötelezettségének megállapítására alkalmas lehet azonban az a körülmény, hogy ő a haláleset felvételi ívnek hozzá betérjesztésével kapcsolatos hivatali kötelességeinek a teljesítését elmulasztotta. Ugyanis az ö. 4. §-a szerint a közjegyző, akihez a halálesetfelvételi ívet beküldték, a halálesetfelvételi ívet haladéktalanul megvizsgálja. Önként értetődik, de a 11000—1928. I. M. számú rendelet 7. §-ának utolsó bekezdésében és a rendelet 40. §-ában foglalt rendelkezésekből is következik, hogy olyan esetben, amikor a halálesetfelvétellel együtt a községi előjáróság által őrizetbe vett értékeket is be kell küldeni a közjegyzőhöz, a haladéktalanul megvizsgálás kötelessége magán a haláleset felvételi íven kívül a beküldött értékekre, illetőleg ezeknek a hiányára is kiterjed.

Ugyancsak önként értetődően kiterjed a közjegyző hivatali kötelessége az említett vizsgálat eredményeképpen az észlelt hiányok pótlása, különösen pedig a hagyatéki vagyron biztosítása céljából szükséges intézkedésnek haladéktalan megtételére. — A VI. rendű alperesnek, ha magából a haláleset felvételi ív tartalmából nem is, de az V. rendű alperes szóbeli közléséből minden esetben tudomása volt arról, hogy a községi előjáróság őrizetében volt olyan hagyatéki érték és pedig készpénz, amelyet a már előadot-

tak szerint a halálesetfelvétellel együtt hozzá be kellett volna küldenie. Ezen túlmenően ugyancsak az V-rendű alperes közléséből azt is tudnia kellett, hogy a községi előljáróság nem csak a halálesetfelvétellel egyidejűleg nem küldte be hozzá az említett készpénzt, hanem azt nem is szándékozik beküldeni, sőt maga sem szándékozik tovább megőrizni, hanem az V. rendű alperesnek akarja — a már előadottak szerint jogtalanul — kiadni. Ennek megakadályozása végett is haladéktalanul intézkedni kellett volna a VI. rendű alperesnek a községi előljáróságnál levő készpénz beküldése iránt. *Ennek az intézkedésnek elmulasztása a VI. rendű alperes, mint közjegyző részéről olyan mulasztás volt, amely — amennyiben kárt okozott — az 1874:XXXV. t.-c. 172. §-a szerint kártérítést von maga után.* A VI. rendű alperes mulasztása és a felperes károsodása között azonban csak abban az esetben lehet a kártérítési felelősség megállapítására alkalmas okozati összefüggést megállapítani, ha a VI. rendű alperes a kár bekövetkezését előreláthatta akkor, amikor a mulasztást elkövette, vagy ha legalább is annak a lehetőségével a köteles gondosság mellett számolnia kellett.

Minthogy az V. rendű alperes a követendő magatartás tekintetében a VI. alperestől kért tanácsot, a VI. rendű alperes a köteles gondosság megsértése nélkül is feltehetette, hogy az ő tanácsát az V. rendű alperes követni fogja. A VI. rendű alperes állította, hogy ő megmondta az V. rendű alperesnek, hogy a szóban lévő készpénzt csak az összes örökösök előzetes értesítése után adhatja ki az I. rendű alperesnek. Ebben a kérdésben azonban a felelősségi bíróság tényállást nem állapított meg, miért is ítéletét feloldani s megfelelő tényállás megállapítására utasítani kellett“.

Az osztálykivonatok megkereső részének hiányossága.

Az osztálykivonatok megkereső részének szabatosabb szerkesztése tekintetében több tkvi hatóság részéről kívánságokat juttattak kifejezésre. Arra hivatkoztak, hogy igen sok esetben alapos tanulmány tárgyává kell tenni az osztálykivonatokat, hogy azokat telekkönyvileg foganatosíthassák. Ilyenszerű megkereső rendelkezések vannak pl.: „a tulajdonjog a fentiek szerint, vagy az X pontban foglaltak szerint bekebelezendő“. A szabatosabb alak és a részben a tkvi hatóságok kívánsága szerint az ingatlanok, a bejegyzés tárgya és az örökösök pontos lakcímeikkel együtt részletesen feltüntetendők volnának. A kifogástalan megkereső részre

a példa a következő volna: A jogerős hagyaték átadó végzést át kell tenni a balassagyarmati kir. járásbíróhoz tkvi hatóságához, hogy a tulajdonjogot az érsekvadkert 274. számú telekbejegyzőkönyvben A. I. 2—5. sor 1122, 1573, 1784/5/b. 1844. és 1937/3/a. helyrajzi számok alatt felvett ingatlanokból a B. 18. sor-számú bejegyzés szerint örökhagyó nevében álló fele rész jutalékra 1/3 részben Pattantyus János, budapesti (XIII., Lehel-utca 7.), 1/3 részben Szilvási Jánosné, Pattantyus Erzsébet balassagyarmati (Király-utca 17.) és 1/3 részben kiskorú Pattantyus József (képv. t. és t. gyám.), özv. Pattantyus Jánosné Gönczi Mária (Érsekvadkert 234. ö. i. lakos) javára s a fentirt ingatlanjutalékokra az özvegyi jogot a most nevezett gyám javára kebelezzék be“. Az ekként szerkesztett megkereső rész alapján, a tkvi hatóság minden további tanulmányozás szüksége nélkül foganatosíthatja a megfelelő bejegyzéseket.

Az ovadékképes értékpapírok jegyzékének kiegészítése. A 4290/1929. M. E. számú rendeletben közzétett, az üzleti biztosítékul és bánatpénzül elfogadható értékpapírok jegyzékét a Felvidék visszacsatolása következtében némely felvidéki pénzügyintézetek beiktatásával egészítette ki a pénzügyminiszternek most megjelent 61500/1939. P. M. számú rendelete. A kiegészítés természetesen az ingatlan árveréseknél a bánatpénzek szempontjából is figyelembe veendő.

Közjegyzői díjkövetelés érvényesítése. Magán megbízásból származó közjegyzői díjak érvényesítése kérdésében hozta a kir. Kúria az alábbi 139/1939. számú ítéletét:

„A felperes kir. közjegyző keresetében az alperes ingatlanának eladása, illetve telepítésre felajánlása és egy másik ingatlan vétele tárgyában az alperes megbízásából a szükségessé váló okiratok felvételének előkészítése végett a hatóságokkal és más érdekeltekkel folytatott tárgyalások díját érvényesíti. A 60.000—1926. (a továbbiakban R.) nem tartalmaz az ilyen természetű ténykedésre vonatkozó díjszabályokat. Azonban az R. 44. §-a arra az esetre rendeli a kir. járásbíróhoz elé tartozó peren kívüli eljárást, ha a jelen rendelet díjszabályainak alkalmazása tekintetében merül fel vita a felek közt. Ez a hatásköri szabály tehát a jelen esetre nem alkalmazható. — Az 1874:XXXV. t.-c. 55. §-a értelmében a kir. közjegyző a hatósághoz általában, a bíróságokhoz pedig nem peres ügyekben intézhet beadványokat és a R. 36. §-a az e törvényhely alapján vállalt magán megbízásból teljesített munkálatokért járó díj tekintetében felmerült vitás esetre tartalmazza azt a szabályt, hogy a „kir. közjegyző díjkövetelését a

székhelye szerint illetékes járásbíróság előtt perrel érvényesítheti". Az a körülmény, hogy esetleg a kir. közjegyzőnek díjkövetelése e pont alá sem vonható, nem zárja ki azt, hogy a kir. közjegyző díját valamely más alapon illetékes bíróságnál bírói uton perelve ne érvényesíthetné.

Gyakorlott gép- és gyorsírónőt német nyelvtudással azonnal való belépésre keres budapesti közjegyző. Előnyben részesülnek, akik közjegyzői irodában már alkalmazásban voltak. Cím a kiadóban.

Negyedik éves kifogástalan ügyvédi gyakorlattal kir. *közjegyző-helyettesi* állást keres jó információkkal *Révész Sándor* dr. ügyvéd, Debrecen, Vilmos császár-körút 6.

Rendeletek:

3580/1939. M. E. sz. A rendkívüli fegyvergyakorlatra bevonult ügyvédek ügyvédi kamarai és országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézeti járulék-kötelezettségei.

3730/1939. M. E. sz. Az ingatlanokra vonatkozó jogszabályok hatályának a visszaesatolt felvidéki területekre kiterjesztése.

17400/1939. I. M. sz. A telekkönyvi forgalomnak a visszaesatolt területen megindításával kapcsolatos rendelkezések.

59000/1939. P. M. sz. A szegényeket megillető okirati illetékmentesség.

4100/1939. M. E. sz. A váltón alapuló visszkereseti jog elévülésének szabályozásáról a Magyar Szent Koronához visszaesatolt felvidéki területen.

61500/1939. P. M. sz. Az üzleti biztosítékal és bűnatpénzüli elfogadható értékekre vonatkozó összeállítások kiegészítése.

70689/1939. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengő értékre való átszámítása.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Deutsche Notar-Zeitschrift. (39. évfolyam 5. szám). A lap vezetőhelyén közli, hogy a lipcsei német jogásznapon a bírodalmi közjegyző csoport tagjai részére Heckmann Vilmos igazságügyi tanácsos, weimari közjegyző tart előadást. Közli továbbá a lap, hogy a szudéta vidéken a német közjegyzői rendtartás 1939. május 1-én hatályba lépett. A rendtartás némely rendelkezését módosító igazságügyminiszteri rendelet szövegét követi König berlini bírósági tanácsos cikke a német közjegyzői szolgálati szabályzat módosításáról, majd Henke dr. cikke a régi jelzalogok esodékességéről, Beushausen cikke a közjegyzői díjszabás egyes kérdéseiről s végül Lenz dr. berlini ügyvéd cikke Cégjogi kérdések a közjegyzői gyakorlatban címmel. A lap további tartalmát a rendes rovatok közleményei adják.

Magyar Törvénykezés. (XIII. évfolyam 319. szám). Ezzel a számmal a lap szerkesztésétől és kiadásától Pongrácz Jenő dr. a lap alapítója s több mint egy évtizeden át volt szerkesztője visszavonult s már ezt a számot, mint felelős szerkesztő és kiadó Doby Andor dr. ügyvéd jegyzi. A lap beosztása különben a régi maradt. Mindenekelőtt az újabb rendeletek szövegét, majd joggyakorlati anyagot és végül a Forum rovat közleményeit hozza.

A magyar illetékjog szabályainak gyűjteménye. Az ilyen címen megjelent gyűjtemény közzétételének célja a kötet bevezetője szerint az volt, hogy az egységes illetéktörvény megalkotásáig az illetékekre vonatkozó rendelkezések között a tájékozódást megkönnyítse. Abból pedig, hogy a hivatalos körök ennek a gyűjteménynek a közreadását szükségesnek találták, némi okszerű következtetés vonható le arra nézve, hogy az illeték kodex, amelyet immár 2 évtizede egyre fokozódó súllyal sürgetnek a szakkörök és a jogkereső közönség egyaránt s amelynek mielőbbi megalkotására az 1937-ben közzétett tervezet alapján némi következtetést lehetett levonni, egyelőre ismét csak távoli reménység tárgya lehet. Pedig hát a jelenlegi illetékrendszer s az illeték jogszabályok tökéleteseknek távolról sem minősíthetők, sőt e téren elég jelentős illetékjogi bizonytalanság előidézői. A most közzétett gyűjteményben különben a szabályok csoportosítása a magyar illetékjognak az utolsó évtizedek alatt kialakult új rendszerében történt s folytatólag közli az 1885. évi hivatalos összeállítás még hatályban lévő rendelkezéseit, az 1920. 34. t.-c. szabályait, az illetékdíjgyűjtemény még hatályban lévő szabályait s a törvénykezési illetékről szóló 1914. évi 43. t.-c. rendelkezéseit. A bevezető hangsúlyozza még, hogy a gyűjtemény nem hivatalos összeállítás s ezért hivatalos iratokban csak a gyűjteményben feltüntetett törvényhelyekre és egyéb jogszabályokra lehet hivatkozni. A közjegyzői gyakorlat számára a gyűjtemény különösen ajánlatos, mert ilyen egységes összeállításban illetékjogi tájékoztató nem igen állott rendelkezésre. A gyűjtemény ára 5 pengő s kapható Toldi Lajos könyvkereskedésében, Budapest, II., Fő-utca 2.

Illetékügyi Közlöny. (XIV. évf. 5. szám.) Átvételi jegyzőkönyvek illetéke címen Stefániai Vilmos. Az igényperek illetéke címen Nagy Dezső Bálint dr. szerkesztő, A végrehajtási zárlat alatt keletkezett köztartozások számadásai címen Szabó Nándor írtak ebbe a számba cikkeket. A rendes rovatok sok közleményét hozza még ez a szám.

Joggyakorlat.*

Magánjog.

58. Az örökgyógyó végrendeletében a halálakor megleendő minden ingó és ingatlan vagyonát az alperesre hagyta, emélfogva az örökgyógyónak az a vagyona is, amelyet holtánnyilvánított fia után örökölt, végrendeleti öröklés címén az alperest illeti. Az *ipso iure öröklés* elvénél fogva közömbös, hogy örökgyógyó eltűnt fiának holtánnyilváníttása nem az ő kérelmére, hanem csak az ő halála után az alperes részéről előterjesztett kérelemre történt és ez a körülmény arra figyelemmel, hogy örökgyógyó minden vagyona örökösévé az alperest nevezte meg, csak akkor bírna jelentőséggel, ha örökgyógyó végrendelete megalkotásánál a végrendelezés után fennállott vagyoni állapotának döntő fontosságát tulajdonított volna és ezen az alapon abban az esetben, ha tudta volna, hogy az eltűnt fiának a vagyona is őt illeti, az utána való örökösödés kérdését másképen rendezte volna. (K. P. I. 5645/1938.).

59. A közös ingatlan kezelése és haszonvétele módjának megállapítását, ha a tulajdonostársak erre vonatkozólag megegyezni nem tudnak, mindegyik részes a bíróságtól kérheti ugyan, de a haszonvételi jog bírósági megállapításánál a közös ingatlanak a kereset előterjesztésekor meglévő állapota az irányadó, amiből következik, hogy ily keresettel a közös ingatlanak lényeges megváltoztatását, így építéssel való átalakítását követelni nem lehet. (K. P. V. 5502/1938.).

60. Az 1876. XVI. t.-c. 6. §-a értelmében abban az esetben, amikor a végrendelező végrendeletét önkézőleg alá nem írhatja, a végrendelet aláírásának érvényességéhez az szükséges, hogy a végrendelező nevét az olvasni és írni tudó tanúk egyike mint névaláíró aláírja, a végrendelező pedig az okiratot kézjeggyével lássa el, s mindezeknek megtörténte az okiraton a tanúk által igazoltassék. A törvénynek a végrendelet önkéző aláírása tekintetében támasztott követelménye eltérő rendelkezés hiányá-

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesti székeli bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap” és a „Magyar Jogi Szemle” című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatok pedig főnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny” című szaklap közlései nyomán.

ban a végrendeletnek kézjeggyel való ellátása esetén is alkalmazandó minélfogva a *kézjegy csak akkor érvényes, ha a végrendelező az okiratot önkézőleg látja el vele, amivel a bírósági gyakorlat értelmében egy jelentőséggű, ha a végrendelező a kézjegy teréshez a tollat megfogja, de nem érvényes a kézjegy akkor, ha azt ily tollfogás nélkül, bár megbízás alapján, más alkalmazza az okiratra.* (K. P. I. 126/1939.).

61. Az örökostársak között az öröklött ingatlan természetben való megosztása tekintetében kötött *osztályos egyezés* az állandó bírósági gyakorlat szerint *okiratba foglalás nélkül is érvényes*, csupán annak telekkönyvi foganatosításához szükséges a megosztás írásba foglalása, amit azonban a jogerős bírósági ítélet pótol. (K. P. V. 5797/1938.).

62. Annak a kérdésnek elbírálásánál, hogy az örökgyógyó által a felperes anyjának adott vagyoni juttatást az *örökösödési jogról való lemondással* szemben komoly ellenértéknek lehet-e tekinteni, a lemondás idejében volt értékviszonyok az irányadók. A juttatott vagyon értékében s általában a felek vagyoni viszonyaiban később bekövetkezett változásoknak a kérdés elbírálása szempontjából jelentőségük nincsen. Nincs jelentősége annak a változásnak sem, amelyet a később bekövetkezett pénzromlás okozott, ezért nincs ok arra, hogy az a pénzösszeg, amelyet felperes anyja a szüleitől kapott, a juttatás és egyúttal a lemondás időpontjában volt belső értéke helyett a később bekövetkezett, illetőleg tovább folyt pénzromlás figyelembe vételével kisebb mértékben vételessék számításba. Nem nyujtanak erre alapot az 1928:XII. t.-c. 15. §-ának a rendelkezései sem annál kevésbé, mert, ha a felperes követelése átértékelésre és átértékelt pénztartozás teljesítésére irányulónak tekintetnék, akkor a keresetet már az említett törvénycikk 3. §-a értelmében el kellett volna utasítani, mint hogy mind a két örökgyógyó még 1936. évben halt meg, a felperes követelése tehát ebben az évben járt le, keresetét pedig csak 1938. február 8. napján adta be, tehát az egy évi záros határidő eltelté után. A kir. Kúria az összes körülmények egybevetésével helyesnek találta a felebbezési bíróság döntését, amely szerint a felperes anyja örökgyógyók után őt megillető örökösödési jogáról a köteles részére is kiterjedően komoly ellenszolgáltatásnak tekinthető kielégítés fejében mondott le, ennek következtében tehát a lemondás az ő leszármazóira, a felperesre és testvéreire is kihat. (K. P. VI. 601/1939.).

63. A felperes örökbecfogadó szülei az alperesek túlélésétől

függetlenül azonnal bekövetkező hatállyal adták vagyonukat ezek tulajdonába, ami az ingatlanok tekintetében a vevők tulajdonjogának bekebelezésével a vagyónátruházók életében minden kétséget kizáróan fogantatba is ment. Az a körülmény, hogy az elhalt az átruházott vagyon birtokában a tulajdonosok beleegyezésével holtáig megmaradhatott, a *vagyonátruházásnak halálesetre szóló jelleget* nem adott. (K. P. I. 646/1939.).

64. Az örökhatározó birtokban maradásának jelentősége van az *ügylet visszterhes vagy ingyenes voltának* kérdésében és pedig ez a jelentősége az, hogy a birtokba vétel előtt már kifizetett 10.000 pengőből az örökhatározótól szerzett vagyontárgyakra arányosan jutó összeghez, mint ellenszolgáltatáshoz további ellenszolgáltatásként hozzá kell adni ennek az összegnek a kifizetés napjától az örökhatározó haláláig terjedő időre eső törvényes kamát. A vevők birtokba lépésének elhalasztása ugyanis nem az átruházott vagyon értékét csökkentette, hanem az ellenszolgáltatásokat növelte azzal, hogy míg egyrészt ők az átruházott vagyon használatához nem juthattak, az eladókat a kifizetett vételár részlet élvezetéhez hozzá juttatták. (K. P. I. 646/1939.).

65. Az adott esetben nem *jutalmazó ajándékozásról* volt szó, amely esetben a jószolgáltatás jutalmazását védelmezni kellett volna, hanem egy *célkitűzéses ajándékozásról*, amelynek az ajándékozás indoka csak a jövőben lett volna valóra váltandó. A legmesszebbmenő szociális elgondolás mellett sem lehet az anyagi igazsággal összeegyeztethetőnek találni, hogy alperes a kézenfekvő feltétel megvalósítása nélkül az ő gazdasági helyzetében oly nagy értéket képviselő tanyás birtokhoz jusson akkor, amikor nyilvánvaló, hogy a feltétel jóhiszemű teljesítésének nem akart ura maradni. A célkitűzés nem kizárólag a felperes magatartásán hiúsulván meg, az a jogszabály nyert helyesen alkalmazást, hogy az ajándékozási szerződés megkötésekor indokul szolgált célkitűzés meghiusulása miatt az ajándékozás hatálytalanítandó, ha a célkitűzés az ajándékozás feltétele volt. (K. P. III. 4451/1938.).

66. A m. kir. Kúriának újabban kifejlődött joggyakorlata szerint az az előzőleg kialakult bírói joggyakorlat, amely a *tulajdonközösségnek bírói árverés útján való megszüntetésére* az időt alkalmatlannak találta, a jelenlegi változott gazdasági viszonyok közt egész általánosságban az egyes esetekben fennforgó körülmények és helyi értékesítési viszonyok mérlegelése nélkül már fenn nem tartható. Minden esetben azonban vizsgálendő az, hogy

a közös ingatlanok oly módon értékesíthetők-e, hogy a közösség megszüntetésének módja egyik tulajdonostársra se legyen méltánytalan. (K. P. V. 4993/1938.).

67. Az 1877:XX. t.-e. 113. §-ának utolsó bekezdése értelmében a szokásos alkalmi ajándékozások kivételével *azok a jogügyletek, amelyek által a kiskorúak visszterhes nélkül kötelezettek, vagy jogokról visszterhes nélkül mondanak le, a kiskorúra gyámhatósági jóváhagyás esetén sem kötelezők*. A bírói gyakorlat szerint mint lényegileg visszterhes nélküli jogügyletek ugyanilyen elbírálás alá esnek azok a jogügyletek is, amelyeknél a kiskorúnak adott ellenérték az általa adott értékhez képest aránytalanul csekély. Az értékkülönbség kérdése azonban nem kizárólag az adott s kapott értékek szembeállításával, hanem az ügylet kötéskor, illetve annak gyámhatósági jóváhagyásakor fennforgott összes körülmények nevezetesen az ügylet kötés révén a kiskorút érő összes, nemesak szorosan vett anyagi előnynek és hátránnak mérlegelésével bírálendő el. (K. P. I. 5087/1938.).

Szerkesztői üzenetek.

F. B. dr. Hálásan vettük az elismerő sorokat. Az intézmény kiépítése és a kartársi együttérzés fejlesztése érdekében végzett szelvény munkásságunk jóleső méltánylását a kedves szerkesztőségi emlékek közé helyezzük el. Nem kis esodálkozással olvastuk a cseh-szlovákiai volt közjegyzők helyzetének leírását, mely szerint pl. a pozsonyi közjegyzői kamara 20 év alatt csak 1 közgyűlést tartott, a befolyó jövedelemről soha el nem számolt, a közjegyzőknek sem lapjuk, sem nyugdíjintézetük nem volt, hogy a régi közjegyzőket, akik a magyar kormány kifejezett utasítására helyükön megmaradtak, 1920—1922. években vagy megfosztották állásaiktól, vagy pedig valami nyomorult helyekre helyezték át őket. „Mi a visszaeséssel — írja a beküldött levél — 20 éves lelki rab-ságból való szabadulásunkat ünnepeltük s boldogokká tesz bennünket az a tudat, hogy a régi kollegák a régi szeretettel fogadtak bennünket”. — A nyugdíjintézetbe intézett beadványra vonatkozólag azt közölhetjük, hogy a magyar kormánytól a háború előtt kinevezett, s most újólág kinevezett közjegyzők kivételes

elbánása tekintetében a nyugdíjintézet intéző bizottsága az igazságügyminiszterhez mindjárt a visszaesetolás után azonnal felterjesztést intézett, e kérdésben az elnök személyesen is interveniált, rendelkezés azonban mindeztideig nem történt. A kérdésben való döntés ezek szerint kizárólag az igazságügyminisztertől függ.

R. T. A múlt számban a választással kapcsolatos közjegyzői teendőkre vonatkozólag közölt két cikk és a külön közlemény egymáshoz való viszonyában bizonyos ellentétes álláspontok valóban megállapíthatók. Erre a közleményben utaltunk is, s abban a magunk szerény álláspontját óhajtottuk a cikkek esetleges ellentétes álláspontjával szemben kifejezésre juttatni. A kérdések tisztázását óhajtja különben szolgálni ebben a számban közölt újabb közlemény. —

A budapesti kamara ügyrendjének a választásokra vonatkozó része s a kapcsolatos gyakorlat valami szabatosnak tényleg nem minősíthető. A helyes megoldás szerény véleményünk szerint az volna, ha a tisztikarra, a választmányi rendes és póttagjaira külön történnék a szavazás s ha a kifejezetten rendes és kifejezetten póttagokra leadott szavazatok csak ilyenekként vétetnének figyelembe. A közölt lehetőség, hogy valakire mint titkárra esnék 25 szavazat s mint választmányi tagra 28 szavazat, egy másikra mint titkárra 30 szavazat, a jelenlegi ügyrend alapján sem hozhat olyan eredményt, hogy valaki 25 szavazattal titkárra volna választható más 30 szavazatával szemben. —

Az 1939:IV. törvényeknek végrehajtása tárgyában még nem jelent meg olyan rendelet, amelynek alapján a közjegyzőket valamelyes bejelentési kötelezettség terhelné. —

B. S. A reklámnak jelentőségét és értékét távolról sem akarjuk lebecsülni, sőt a magunk részéről is valljuk, hogy a reklám a modern gazdasági és kereskedelmi életnek egyik igen nagy fontosságú tényezője. A közjegyzőség azonban nem gazdasági, avagy kereskedelmi foglalkozási ág, hanem a jogszolgáltatásnak egyik igen komoly súlyú és szerepkörű faktora. Ennél a disztingvált foglalkozási ágnál kapcsolatosan hirdetések szerény véleményünk szerint még sem lehet úgy alkalmazni, mint pl. a kereskedelemnél. Ami ott helyén való, itt talán visszatetsző, amint, hogy erre vonatkozólag észrevételeket a közönség köréből hallottunk. A hirdetési módzatok tekintetében a két foglalkozási ágban valamelyes tartozkodóbb jellegű különbséget a közjegyzőség részére mégis csak fenn kell tartani.

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állasközzvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el. (Cím: Gyöngyössi Arisztid dr. kir. közjegyzőhelyettes, Budapest, VIII., József-körút 2.)

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.